

EXPUNERE DE MOTIVE

Propunerea legislativă vine să clarifice situația raporturilor de serviciu în raport de condițiile de răspundere a angajatorului, implicit condițiile privind despăgubirea magistratului în cazul în care raportul de serviciu a fost suspendat ca urmare a incidenței situațiilor prevăzute expres de lege și condițiile repunerii în situația anterioară în ce privește dreptul la pensie.

Concret, modificarea legislativă urmărește completarea situațiilor de încetare a suspendării raportului de serviciu prin includerea soluției de clasare exclusiv în baza temeiurilor prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a-d din Codul de procedură penală, întrucât legea trebuie să aibă în vedere nevinovăția magistratului, respectiv inexistența vinovăției penale.

Nu există vinovăție în situația în care procurorul sau, după caz, instanța a hotărât în sensul clasării, încetării urmăririi penale ori achitării pentru motivele prevăzute de art. 16 lit. a) - d) din Codul de procedură penală. Când însă organele competente au luat una din aceste măsuri, urmare a faptului că a intervenit amnistia, prescripția răspunderii penale, retragerea plângerii sau împăcarea părților, nu ar mai fi posibil să fie reținută existența nevinovăției.

În mod întemeiat literatura de specialitate a subliniat că în aceste ipoteze pentru ca cel suspendat să poată solicita despăgubiri, este necesar ca, în prealabil, el să fi făcut uz de prevederile Codului de procedură penală și, totodată, drept urmare, procurorul sau instanța penală, după caz, să fi dispus clasarea sau achitarea. Într-adevăr, dacă cel în cauză nu și-a exercitat dreptul prevăzut de lege se prezumă implicit, că el a achiesat asupra vinovăției sale penale și deci nu are vocație la plata despăgubirilor prevăzute de lege.

În atare condiții, se impune în mod evident modificarea legislativă pentru a înlătura incertitudinea și imprevedibilitatea raporturilor de muncă și implicit de serviciu, deoarece norma referită reprezintă dreptul comun, astfel cum a statuat ICCJ prin Decizia nr. 35/2023 privind examinarea sesizării formulată de Curtea de Apel Cluj – Secția a III-a contencios administrativ și fiscal în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la unele chestiuni de drept, și în consecință stabilește că: *“În interpretarea și aplicarea prevederilor art. 513 alin. (1) lit. l) din Codul administrativ, în contextul abrogării prevederilor art. 86 alin. (3) din Legea nr. 188/1999, acordarea drepturilor salariale aferente perioadei de suspendare se realizează în condițiile art. 52 alin. (2) din Codul muncii, în raport cu prevederile art. 367 din Codul administrativ.”*

În măsura în care magistratul însuși nu solicită continuarea procesului penal, angajatorul este lipsit de orice mijloc de apărare. În acest context, ne reține atenției susținerile Curții Constituționale nr. 116/2018 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 52 alin. (2) din Legea nr. 53/2003 privind Codul Muncii care pentru identitate de rațiune se aplică *mutatis mutandis*, astfel *„23. Curtea apreciază că, deși aflate într-o strânsă legătură în ipoteza textului de lege analizat problema stabilirii vinovăției penale trebuie abordată în mod distinct față de cea a stabilirii caracterului justificat al suspendării contractului individual de muncă în temeiul art. 52 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 53/2003. Astfel, sintagma "dacă se constată*

nevinovăția celui în cauză" nu are semnificația faptului că, exceptând situațiile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d) din Codul de procedură penală, salariatul este considerat vinovat din punct de vedere penal, ceea ce ar contraveni prevederilor art. 23 alin. (11) din Constituție, ci că, în planul raportului de muncă, temeiurile suspendării contractului individual de muncă nu au fost infirmate, astfel că este necesară clarificarea lor ulterioară. Această clarificare apare ca o sarcină a salariatului, prin solicitarea continuării procesului penal, pentru că angajatorul nu are la dispoziție aceleași drepturi procesuale."

Cauzele care împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau continuarea exercitării acesteia sunt expres prevăzute în dispozițiile art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală și pot fi împărțite în două categorii: cauze care lipsesc acțiunea penală de temei și cauze care lipsesc acțiunea penală de obiect. Cauzele de la art. 16 alin. (1) lit. e)-j) lipsesc acțiunea penală de obiect, întrucât constatarea lor conduce la concluzia că fapta este infracțiune, dar există impedimente cu privire la tragerea la răspundere penală, adică în ceea ce privește obiectul acțiunii penale, care nu exclude atragerea altei forme de răspundere juridică, situație incidentă prin reglementarea în discuție care urmărește subzistența răspunderii administrative în aceste situații, în mod evident fără a afecta prezumția de nevinovăție.

De asemenea, includerea cazului de încetarea de drept a raportului de serviciu prin pronunțarea unei soluții de încetarea a procesului penal în temeiul art. 16 alin. (1) lit. e)-j) din Codul de procedură penală, se fundamentează pe aceleași rațiuni prezentate mai sus care se aplică mutatis mutandis.

Pentru a clarifica corelarea cu instituția încetării procesului penal facem trimitere la prevederile art. 396 alin. (7) și (8) din Codul de procedură penală "(7) Dacă inculpatul a cerut continuarea procesului penal potrivit art. 18 și se constată, ca urmare a continuării procesului, că sunt incidente cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d), instanța de judecată pronunță achitarea. (8) Dacă inculpatul a cerut continuarea procesului penal potrivit art. 18 și se constată că nu sunt incidente cazurile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d), instanța de judecată pronunță încetarea procesului penal."

În ceea ce privește modificarea legislativă în sensul includerii soluției de încetare a procesului penal drept cauză de eliberare din funcție a magistraților, motivarea de mai sus privind efectele încetării procesului penal și raportul de serviciu se aplică mutatis mutandis, astfel nefiind încălcată prezumția de nevinovăție, cu mențiunea că enumerarea limitativă a infracțiunilor suspectibile să atragă eliberarea din funcție urmărește protecția și încrederea în actul de justiție și deopotrivă a dreptului la muncă al magistraților. În context, găsim inoportună soluția aplicată abstract pentru orice infracțiune, dar finalitatea este atinsă prin includerea infracțiunilor de corupție, asimilate infracțiunilor de corupție, de serviciu sau în legătură cu acestea ori o infracțiuni contra înfăptuirii justiției, săvârșite înainte de eliberarea din funcție.

Rațiunea reglementării privește situația nefastă și foarte des întâlnită în practică, prin care raportul de serviciu al magistraților nu încetează dacă se constată intervenită prescripția ori alte cauze de încetare a procesului penal care nu înlătură vinovăția penală. Or, alte forme de răspundere juridică subzistă în mod evident, fără a se încălca prezumția de nevinovăție. Cu titlu de exemplu, se atrage răspunderea civilă în cazul încetării procesului penal în temeiul prescripției răspunderii penale, astfel reglementarea vine să acopere situația raporturilor de serviciu, fiind instituită o formă de angajare a răspunderii administrative cu efecte asupra raportului de serviciu, dacă magistratul nu procedează la continuarea procesului penal.

În atare condiții, se poate considera că magistratul în cauză și-a însușit și recunoscut vinovăția penală dacă nu solicită continuarea procesului penal pentru clarificarea situației juridice, astfel încât apare ca evidentă soluția legislativă prin care instituim cadrul legal pentru încetarea raportului de serviciu/eliberarea din funcție în situația descrisă.

În ce privește reglementarea referitoare la repunerea în situația anterioară și plata pensiei de serviciu, de care a fost lipsit ca urmare a punerii în mișcare a acțiunii penale sau, după caz, diferența dintre aceasta și pensia din sistemul public încasată după punerea în mișcare a acțiunii penale, restricția cazurilor de clasare prin raportare la art. 16 alin. (1) lit. a-d din Codul de procedură penală este justificată de motivele arătate mai sus. De altfel, reținerea unui caz de clasare aferent temeiurilor prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. e-j Cod procedură penală, nu sunt de natură să dovedească nevinovăția magistratului, fiind în sarcina acestuia să solicite continuarea procesului penal pentru a da efect prevederilor legale prevăzute de art. 214 din Legea 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor. În caz contrar, magistratul va beneficia de pensie în sistemul public, în condițiile legii.

Juțiator

Senator Bob Virgil Marius

